ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Milana Podhrázkého a soudců Petra Mikeše a Jitky Zavřelové v právní věci žalobců: **a) M. M. Y. M. A. K.**, **b) N. H. Z.**, **c) nezl. Y. M. M. Y. A. K.**, zastoupeni Mgr. Beatou Kaczynskou, advokátkou se sídlem Masarykovy sady 76/18, Český Těšín, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 2. 1. 2020, čj. OAM-940/ZA-ZA11-P05-2018, a čj. OAM-939/ZA-ZA11-P05-2018, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 10. 2020, čj. 62 Az 3/2020-54,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobcům **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

III. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

IV. Ustanovené zástupkyni žalobců Mgr. Beatě Kaczynské, advokátce, **se nepřiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení předmětu řízení

[1] Žalobci napadli u Krajského soudu v Ostravě (dále „krajský soud“) v záhlaví označená rozhodnutí, kterými jim žalovaný neudělil mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále „zákon o azylu“), Podle žalovaného žalobce a) [od jehož postavení odvozují své obavy žalobkyně b) i žalobce c)] neprokázal, že hrozba újmy, která mu v případě návratu do země původu hrozí ze strany

islámské organizace, s níž dříve spolupracoval, zakládá azylově relevantní důvod. Žalobce a) se nepokusil své obavy řešit v zemi původu a neobrátil se s žádostí o pomoc na státní orgány, přestože z dostupných informací o zemi původu neplyne, že by nebylo možno domoci se i přes určité nedostatky v dodržování zákonů u jordánských orgánů pomoci.

[2] Krajský soud, který spojil řízení ke společnému projednání, napadená rozhodnutí žalovaného shora uvedeným rozsudkem zrušil a věci mu vrátil k dalšímu řízení. Dospěl k závěru, že jsou nepřezkoumatelná, neboť žalovaný se dostatečně nevypořádal s důkazy, které žalobci ve správním řízení předložili a které žalovaný nepoužil jako podklady pro rozhodování ve věci. Krajský soud v tomto směru žalovanému vytkl, že aniž by cizojazyčné dokumenty (v angličtině a arabštině) přeložil do češtiny, konstatoval po *„pečlivém zkoumání“*, že je jako podklad rozhodnutí nevyužije, a to i přesto, že zároveň uvedl, že tyto dokumenty podporují výpověď žalobců a prokazují jimi tvrzené skutečnosti. Takový postup je nezákonný a vnitřně rozporný, přičemž z napadených rozhodnutí ani neplyne, že by se žalovaný s těmito důkazy vypořádal jinak. Dále krajský soud žalovanému vytkl, že nedostatečně vyhodnotil skutečnosti vyplývající ze shromážděných podkladů ve vztahu k otázce pomoci státních orgánů v zemi původu žalobce a) v případě pronásledování ze strany soukromých osob. Z podkladů totiž vyplynulo, že v Jordánsku dochází k problémům ohledně svévolného zadržování a zatýkání osob ze strany policie a guvernérů, mučení osob ve vazbě ze strany bezpečnostních složek, odepírání přístupu k právní pomoci osobám drženým ve vazbě a diskriminaci Jordánců palestinského původu. Obecné závěry žalovaného o zemi původu žalobce a) nelze akceptovat, neboť jsou v přímém rozporu se skutečnostmi obsaženými v podkladech. Možnost žalobců nalézt odpovídající a účinnou ochranu u vnitrostátních orgánů v zemi původu žalobce a) je dle krajského soudu minimální, ne-li téměř žádná. Rozhodnutí žalovaného jsou tedy nezákonná i z důvodu nedostatečného a nesprávného posouzení těchto okolností. Žalovaný se nedostatečně vypořádal i s možností využití institutu vnitřního přesídlení, neboť ze skutečností plynoucích ze shromážděných podkladů si lze jen těžko představit, že v jiné části Jordánska by žalobci nalezli u vnitrostátních orgánů ochranu. Krajský soud rovněž žalovanému uložil, aby v dalším řízení pečlivě vyhodnotil veškeré relevantní okolnosti a zvážil, zda nejsou ve věci naplněny podmínky pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, a to s důrazem na status žalobců coby palestinských uprchlíků. I v tomto směru je na žalovaném, aby přiměřeným způsobem doplnil relevantní podklady. Pokud naplnění podmínek pro udělení mezinárodní ochrany formou azylu žalovaný neshledá, má velmi pečlivě zvážit, zda není namístě přiznat žalobcům mezinárodní ochranu alespoň ve formě doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalobců

[3] Proti rozsudku krajského soudu podal žalovaný (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Má za to, že krajský soud nesprávně posoudil právní i skutkové otázky a napadený rozsudek je nepřezkoumatelný. Žalobci v doplnění žaloby doplnili azylový příběh a nově vznesli obavu z pronásledování či vážné újmy s ohledem na jejich palestinskou příslušnost, kterou však v řízení o udělení mezinárodní ochrany s výše uvedenou obavou nijak nespojovali. V tomto kontextu ani neuvedli, že by se jim pro palestinský původ nemohlo v zemi původu dostat pomoci ze strany státu či státních institucí. Ve správním řízení pouze uvedli a dokládali svůj palestinský původ, resp. status palestinských uprchlíků, avšak bez dalších souvislostí, které rozvedli právě až v doplnění žaloby. To má však sloužit

především k doplnění tvrzených žalobních důvodů anebo jejich upřesnění, nikoliv ke gradaci azylového příběhu či rozvětvování uplatněných námitek. Námitka týkající se palestinského původu žalobců je novou skutkovou okolností. Krajský soud neprovedl ani *ex nunc* zhodnocení těchto skutečností ve vztahu k naplnění důvodů pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu anebo doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) téhož zákona. V napadeném rozsudku tyto hodnotící úvahy zcela absentují, stejně jako reakce na námitky stěžovatele. Krajský soud se při posouzení skutkového stavu dopustil pochybení proti zásadám přezkumného řízení a postupoval v rozporu s právem na spravedlivý proces a rovnost účastníků. Primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany je samotný žadatel, jehož stíhá břemeno tvrzení, a stěžovatel nemá povinnost za něj azylově relevantní důvody domýšlet. Žalobce a) v nyní projednávané věci neprokázal, že by se jordánské státní orgány podílely na jeho problémech s pašeráky, ani neuváděl nic v tom smyslu, že by mu připisovaly status palestinského uprchlíka k tíži v souvislosti s možností získat pomoc.

[4] Pokud krajský soud uvedl, že stěžovatel nedostatečně vyhodnotil možnost žalobců získat ochranu v zemi původu, opomněl v tomto směru závěr stěžovatele obsažený v napadených rozhodnutích, že fyzické osoby mohou u jordánských soudů podávat občanskoprávní žaloby týkající se porušení lidských práv. Stěžovatel tedy jednoznačně doložil, že byť jsou v zemi původu žalobců problémy, mají možnost se pomoci domáhat za asistentce nastavených mechanismů. Jestliže se žalobci ani v náznaku nepokusili získat domácí ochranu, je dle stěžovatele nadbytečné vyhodnocovat další informace ze zpráv o zemi původu bez konkrétní návaznosti na projednávaný případ. Popsaný závěr krajského soudu je tedy v rozporu s odůvodněním žalobou napadených rozhodnutí a nemá oporu ve skutkových zjištěních. Krajský soud nerespektoval zjištěný skutkový stav a bez ohledu na individuální okolnosti věci zavázal stěžovatele povinnostmi, pro něž nelze nalézt oporu v právních předpisech. Závěr krajského soudu o nepřezkoumatelnosti rozhodnutí stěžovatele kvůli nedostatečnému vypořádání se s důkazními návrhy žalobců není správný. Krajský soud v tomto směru stěžovateli vytkl, že aniž by provedl překlad listin předložených žalobci ve správním řízení, dospěl s ohledem na jejich obsah k závěru, že není třeba je provádět jako důkaz ve věci. Stěžovatel se však s ohledem na judikaturu Nejvyššího správního soudu domnívá, že překlad navrhovaných listinných důkazů do českého jazyka není podmínkou pro samotné posouzení toho, zda je třeba je provést jako důkaz. Stěžovatel v rozhodnutích o neudělení mezinárodní ochrany zdůvodnil, proč předložené listiny nepoužil jako podklad rozhodnutí. Tyto navrhované důkazy totiž dokládaly pouze identitu žalobců, nebylo možno dovodit, že by dokládaly i jejich cílené pronásledování, což ani žalobci ohledně jejich obsahu netvrdili. Ohledně listin doložených 16. 12. 2019 stěžovatel zjistil, že obsahují pouze obecné skutečnosti popisující zatýkání pašeráků na hranicích a netýkají se osoby žalobce a). Vypovídací potenciál těchto listin nepřevážil vypovídací hodnotu stěžovatelem dokládaných informací o zemi původů žalobců, a tudíž nebylo ani nutno je překládat, ani k nim přihlížet. Stěžovatel tedy v tomto směru nepostupoval nezákonně ani vnitřně rozporně.

[5] Co se týče otázky vnitřního přesídlení žalobců v zemi původu, žalobci měli reálnou a faktickou možnost vnitřního přesídlení k Mrtvému moři, kde žalobce a) pracoval na zemědělské usedlosti. Žalobci tam neměli žádné potíže, a to ani s pašeráky. Žalobce a) při pohovoru ve správním řízení uvedl, že mu ve vnitřním přesídlení nic nebrání, jen se bojí

skupiny oněch pašeráků. Ze slova „chatka“ navíc nelze usoudit, že se ze strany žalobců jednalo pouze o provizorní řešení, jak tak učinil krajský soud. Je třeba dále poukázat i na to, že žalobci nebyli nijak omezeni v možnosti vycestovat z Jordánska a měli původně namířeno do Rakouska, kde žije bratr žalobkyně b).

[6] Žalobci ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhli její odmítnutí pro nepřijatelnost, případně zamítnutí pro nedůvodnost. Uvedli pouze to, že rozsudek krajského soudu je zákonný, srozumitelný a opírá se o dostatek relevantních důvodů.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Nejvyšší správní soud po posouzení formálních náležitostí kasační stížnosti nejprve přistoupil ke zkoumání její přijatelnosti (§ 104a s. ř. s.), tj. zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany (azylu) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS.

[8] Nejvyšší správní soud v projednávané věci shledal přijatelnost kasační stížnosti. Dospěl totiž k závěru, že krajský soud hrubě pochybil při výkladu procesního práva v otázce vymezení žalobních bodů a v otázce zákonnosti postupu žalovaného v průběhu správního řízení. Nejvyšší správní soud se současně ve své judikatuře doposud podrobně nezabýval možností domáhat se v Jordánsku ochrany ze strany státních orgánů.

[9] Nejvyšší správní soud se v návaznosti na to zabýval přezkumem napadeného rozsudku v mezích rozsahu kasační stížnosti a v ní uplatněných důvodů. Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[10] Nejprve se zdejší soud zabýval namítaným překročením rámce žalobních bodů ze strany krajského soudu. Stěžovatel v tomto směru namítal, že žalobci svůj palestinský původ ve správním řízení nijak nespojovali s nemožností domáhat se účinné ochrany ze strany státních orgánů a tuto rovinu do projednávané věci vznesli až v doplnění žaloby. V této souvislosti poukázal též na to, že krajský soud měl tuto skutečnost ve vztahu k možnosti domáhat se účinné ochrany proti pronásledování v zemi původu posoudit sám *ex nunc*, a nikoliv vytýkat žalovanému, že tak ve správním řízení neučinil.

[11] Lhůta pro podání žaloby podle § 72 odst. 1 s. ř. s. neupravuje pouze možnost napadnout konkrétní rozhodnutí správního orgánu, ale stanoví rovněž časový rámec, v němž je proti takovému rozhodnutí žalobce oprávněn vznášet žalobní body (tzv. koncentrace řízení ve smyslu § 71 odst. 2 s. ř. s.). V rozsudku ze dne 8. 4. 2004, čj. 4 Azs 27/2004-74, Nejvyšší správní soud připomněl, že doplní-li žalobce v rozporu s § 71 odst. 2 s. ř. s. žalobu o nové, doposud nevznesené žalobní body po uplynutí lhůty pro její podání, správní soud k nim nemůže přihlížet. Po uplynutí lhůty pro podání žaloby je zásadně možno jen dále rozvíjet již uplatněné žalobní námitky. Rozšířit žalobu o zcela nový žalobní bod po uplynutí lhůty k jejímu podání je přípustné pouze tehdy, je-li povinností soudu přihlédnout ke skutečnostem či změnám právní úpravy, k nimž došlo až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí v průběhu soudního řízení (srov. KOCOUREK, T. § 71 Náležitosti žaloby. In: KÜHN, Z. *Soudní řád správní. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 570.). Nejvyšší správní soud již v minulosti

opakovaně uvedl, že nelze odhlédnout od specifik řízení ve věcech mezinárodní ochrany, v nichž je lhůta pro podání žaloby velmi krátká (15 dní oproti standardním dvěma měsícům dle § 72 odst. 1 s. ř. s.), přičemž cizinci nerozumí českému jazyku a nevyznají se v právním řádu. Proto by zde požadavky na formulaci žalobních bodů neměly být natolik přísné (viz např. rozsudek ze dne 25. 5. 2016, čj. 3 Azs 30/2016-43, anebo ze dne 24. 8. 2017, čj. 5 Azs 149/2016-38). Podstatné však je, že rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 20. 3. 2018, čj. 10 Azs 65/2017-72, setrval na svém již dříve vyjádřeném stanovisku, že i ve věcech mezinárodní ochrany je třeba za žalobní bod považovat takové vyjádření žalobce, z něhož lze byť i jen v nejhrubších obrysech dovodit konkrétní důvody nezákonnosti rozhodnutí správního orgánu.

[12] V nyní projednávané věci byla rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany žalobcům doručena 21. 1. 2020. Lhůta pro podání žaloby a pro uplatnění žalobních bodů v délce 15 dní (§ 32 odst. 1 zákona o azylu) tedy počala běžet následující den (§ 40 odst. 1 s. ř. s.) a její konec měl připadnout na 5. 2. 2020. Její běh byl přerušen 3. 2. 2020, kdy žalobci předali k přepravě žaloby proti označeným rozhodnutím žalovaného, jejichž součástí byla i žádost o ustanovení zástupce (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). V tento okamžik tedy ze lhůty pro uplatnění žalobních bodů zbývaly dva dny a k jejímu obnovení došlo právní mocí usnesení krajského soudu ze dne 2. 3. 2020, čj. 62 Az 3/2020-19 a čj. 62 Az 4/2020-21, jimiž byla žalobcům ustanovena jako zástupkyně Mgr. Beata Kaczynská, advokátka. Obě tato usnesení nabyla právní moci dne 9. 3. 2020, kdy byla doručena žalobcům. Doplnění žaloby (resp. žalob) však zástupkyně žalobců krajskému soudu doručila až 5. 8. 2020, tedy zcela zjevně po uplynutí lhůty pro podání žaloby. Již dne 21. 4. 2020 upozornil stěžovatel krajský soud, že jelikož žaloba nebyla v zákonné lhůtě doplněna, neměl by soud k později uplatněným námitkám v řízení přihlížet. Krajský soud však v napadeném rozsudku dospěl k závěru, že doplnění žaloby neobsahovalo nové žalobní body, ale jednalo se pouze o rozvětvení bodů v žalobě již uplatněných.

[13] Nejvyšší správní soud se s tímto posouzením doplnění žaloby krajským soudem neztotožňuje, a to v rozsahu výše uvedené námitky palestinského původu žalobců jakožto okolnosti mající dopad na možnost domáhat se ochrany ze strany státních orgánů v zemi původu. V tomto směru je třeba plně souhlasit se stěžovatelem, že tento žalobní bod nebyl uplatněn včas, neboť původní žaloba jej vůbec neobsahovala, a to ani v náznaku. Tuto námitku nebylo možno seznat ani z kontextu jiného včas uplatněného žalobního bodu, neboť žaloba obsahovala buď obecná tvrzení směřující proti zákonnosti napadených rozhodnutí stěžovatele, která nemají charakter žalobního bodu, anebo konkrétnější námitky, z nichž však nijak nevyplývalo, že se stěžovatel měl ve správním řízení zabývat palestinským původem žalobců ve výše popsaném kontextu. Otázku palestinského původu žalobci navíc v tomto směru nevznesli ani ve správním řízení, v němž pouze shodně konstatovali, že jsou Palestinci, žádné obavy z důvodu svého původu však neuvedli. Pokud se tedy krajský soud v napadeném rozsudku zabýval touto otázkou a žalovanému mezi zrušovacími důvody napadených rozhodnutí (s ohledem na obsah shromážděných podkladů založených ve správním spise) vytkl, že mj. i pro palestinský původ žalobců nelze akceptovat jeho závěr o možnosti domáhat se ochrany v zemi původu, překročil v tomto směru rozsah řádně a včas uplatněných žalobních bodů, jimiž je zásadně vázán (§ 75 odst. 2 s. ř. s.). Stejně tak krajský soud nad rámec žalobních bodů žalovanému uložil, aby se v dalším řízení zabýval splněním podmínek pro udělení mezinárodní ochrany

v případě žalobců coby palestinských uprchlíků. V tomto směru je tedy třeba závěry krajského soudu korigovat, neboť vycházejí z nesprávně vymezeného rámce soudního přezkumu. Uvedené samozřejmě neznamená, že by se stěžovatel v dalším řízení těmito otázkami (případně i jinými, vyjdou-li najevo) v souvislosti s azylovým příběhem žalobců nemohl zabývat.

[14] Přestože je daná kasační námitka důvodná, popsané pochybení krajského soudu samo o sobě nepředstavuje takovou vadu, pro kterou by bylo třeba napadený rozsudek rušit. Ten totiž stojí i na dalších zrušovacích důvodech, které obstojí (k tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2017, čj. 2 Azs 343/2016-44, bod [19]). Další žalobní body, jimž se krajský soud zabýval, byly uplatněny řádně a včas, přičemž doplnění žaloby představovalo rozšíření žalobních bodů již alespoň v základu vznesených. V žalobě totiž žalobci mj. jednoznačně uvedli, že správní orgán nezjistil v potřebném rozsahu a správně skutkový stav, pokud jde o nebezpečí, které jim hrozí v případě návratu do země původu, dále že správní orgán nepřihlédl k jimi navrhovaným důkazům a dospěl k nesprávným závěrům ohledně možnosti řešit jejich situaci vnitřním přesídlením v zemi původu a ohledně možnosti žádat o ochranu orgánů země původu.

[15] Poukázal-li stěžovatel v kontextu námitky týkající se palestinského původu žalobců na to, že se s touto otázkou měl krajský soud vypořádat jejím meritorním posouzením *ex nunc*, je třeba připomenout, že soudy ve správním soudnictví vychází z obecné zásady zakotvené v § 75 odst. 1 s. ř. s., podle něhož *při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.* Judikatura Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu nicméně již v minulosti dovodila několik výjimek, v nichž se shora uvedené pravidlo neuplatní a správní soud bude povinen přihlédnout též ke skutečnostem, které vyšly najevo až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí. Typicky se jedná o situace, kdy je pravidlo obsažené v § 75 odst. 1 s. ř. s. prolomeno jinou právní normou, jež požívá aplikační přednosti. Specifický důvod pro prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. vyplývá mj. i z čl. 46 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále „procedurální směrnice“, k jejímu přímému účinku srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 8. 2017, čj. 1 Azs 194/2017-30). Podle něho jsou členské státy EU povinny zajistit, aby měl žadatel v řízení o udělení mezinárodní ochrany k dispozici účinný opravný prostředek, jehož podstatou je úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně. Aplikací čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice a jeho dopady do soudního řízení správního se Nejvyšší správní soud ve své rozhodovací praxi již opakovaně zabýval. V rozsudku ze dne 26. 11. 2015, čj. 10 Azs 194/2015-32, dovodil, že i za přímé aplikace dotčeného článku procedurální směrnice lze uplatňovat pouze takové nové skutečnosti, které žadatel o udělení mezinárodní ochrany nemohl bez svého zavinění uvést již v řízení před správním orgánem (typicky se bude jednat např. o zásadní zhoršení bezpečnostní situace v zemi původu po dni vydání rozhodnutí správního orgánu). Tento závěr následně korigoval Ústavní soud nálezem ze dne 12 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16, v němž vyslovil, že může existovat množství ospravedlnitelných důvodů, pro něž žadatel o mezinárodní ochranu nesdělí správnímu orgánu všechny rozhodné skutečnosti (mj. že dotazování při osobním pohovoru se této skutečnosti netýkalo a konkrétní informaci nezjistilo). V nyní projednávané věci se však nejedná o skutečnost ve výše uvedených intencích citované

judikatury. Palestinský původ žalobců totiž vyšel při správním řízení najevo (byl mj. předložen průkaz palestinských uprchlíků). V řízení před krajským soudem tedy tato otázka nepředstavovala novou skutečnost ve výše uvedeném smyslu.

[16] Další okruh kasačních námitek se týkal závěru krajského soudu, podle něhož se stěžovatel nezákonným a vnitřně rozporným způsobem vypořádal s důkazními návrhy předloženými žalobci ve správním řízení. Krajský soud v tomto ohledu stěžovateli vytkl, že předložené listiny nenechal přeložit z angličtiny a arabštiny, a ačkoliv uvedl, že podporují výpověď žalobců, po „pečlivém zkoumání" je nevzal za podklady rozhodnutí. Podle krajského soudu však stěžovateli jejich obsah bez překladu nemohl být znám, a navíc neodůvodnil, proč nejsou ve věci relevantní. Podstatné tedy předně je, zda byl stěžovatel povinen listiny předložené žalobci přeložit před tím, než posoudil jejich relevanci jakožto podkladu pro rozhodnutí. Požadavkem na překlad cizojazyčných listin v průběhu správního řízení se věnoval rozšířený senát Nejvyššího správního soudu již v usnesení ze dne 14. 4. 2015, čj. 9 As 12/2014-60 (č. 3239/2015 Sb. NSS). Z jeho závěrů plyne, že *„není nutné, aby byl vždy pořízen překlad cizojazyčné listiny, pokud správní orgán a účastníci řízení jejímu obsahu rozumí a není o něm sporu."* Rozšířený senát rovněž konstatoval, že *„v českém právním prostředí není bezvýjimečně požadováno, aby všechny cizojazyčné listiny předkládané k důkazu (či zakládané při registraci či evidenci) byly současně opatřeny úředně ověřeným překladem do českého jazyka."*

[17] Nejvyšší správní soud tedy považuje v návaznosti na výše uvedené v nyní projednávané věci za určující, že o obsahu listin předložených žalobci nebylo mezi nimi a stěžovatelem sporu. Žalobci navíc při jejich předložení výslovně uvedli, co je obsahem těchto dokumentů (např. rodný list dítěte, „UN Nation Card" dokládající status palestinských uprchlíků žalobců, řidičský průkaz, oddací list, školní vysvědčení apod.). Většinou se jednalo o fotokopie osobních dokladů, výjimku v tomto směru tvoří obsah e-mailů zaslaných stěžovateli, v nichž žalobce a) odkazuje na různá cizojazyčná videa. Tyto elektronické zprávy obsahují i shrnutí obsahu videí, a to v anglickém jazyce. Nejvyšší správní soud proto v tomto ohledu dospěl na rozdíl od krajského soudu k závěru, že s přihlédnutím ke kontextu projednávané věci a konkrétním navrhovaným důkazům nelze stěžovateli vytýkat, že ve správním řízení nezajistil překlad daných podkladů do českého jazyka. Nelze se ztotožnit s kategorickým pohledem krajského soudu, dle něhož se stěžovatel s obsahem těchto důkazních návrhů „logicky" nemohl seznámit. Krajský soud totiž nijak blíž nevysvětluje, že by např. zaměstnanci stěžovatele dané jazyky neovládali. Lze dodat, že přinejmenším základní znalost anglického jazyka je u zaměstnanců orgánu věnujícího se cizineckému právu samozřejmá. Zadruhé, jak plyne z výše uvedeného usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, stěžovatel nebyl povinen překlad předložených důkazů ani sám zajistit, ani k tomu vyzvat žalobce, nebylo-li o jejich obsahu pochyb a o obsahu nebylo mezi účastníky sporu (jak již bylo výše uvedeno). Jelikož alespoň v případě osobních dokladů jejich obsah žalobci sami popsali (a z dokladů samotných by stěžovatel mnoho dalších podstatných informací nezískal), a jelikož jejich obsah stěžovatel v napadených rozhodnutích vcelku věrně, byť obecně reprodukoval (alespoň co se zaslaných odkazů na videa týče), neobstojí závěr krajského soudu, že stěžovateli nemohl být obsah navrhovaných důkazů objektivně znám. Jsou-li navíc podle rozšířeného senátu cizojazyčné listiny zákonnými podklady při dokazování, tím spíše by neměl automaticky být pro zákonnost stěžovatelova postupu překážkou závěr,

že konkrétní cizojazyčné listiny v dané věci za podklad rozhodnutí nevezme. Stěžovatel v napadených rozhodnutích vysvětlil, že ačkoliv navrhované důkazy prokazují věrohodnost azylového příběhu žalobců, nijak se nevztahují k jimi uplatněným důvodům pro udělení mezinárodní ochrany. Je třeba připomenout, že stěžovatel žádosti žalobců nezamítl z důvodu, že by jejich příběhy nebyly věrohodné. Naopak je vzal za prokázané a zabýval se tím, zda jsou v jejich případě dány důvody pro udělení mezinárodní ochrany. Jelikož se k tomu předkládané doklady nijak nevztahovaly, nebylo třeba je vzít za podklad rozhodnutí. Určitou pochybnost lze vyjádřit ve vztahu k důkazním návrhům v podobě odkazovaných videí o situaci v oblasti, z níž žalobci pochází, a zadržování drogových pašeráků na hranicích, neboť u nich lze spatřovat souvislost s důvody uváděnými žalobci pro udělení mezinárodní ochrany. Stěžovatel však dostatečně objasnil, že tato videa se nijak netýkají individuální situace žalobců [kteří podali žádost o udělení mezinárodní ochrany pro hrozby ze strany konkrétní skupiny soukromých osob, resp. pašerácké skupiny, pro niž žalobce a) odmítl nadále pracovat]. Takové posouzení ze strany stěžovatele je vzhledem k ostatním okolnostem dostatečně odůvodněné. Nejvyšší správní soud tedy považuje i zde za nutné závěry krajského soudu ohledně zákonnosti postupu stěžovatele korigovat, neboť krajským soudem vytýkané pochybení v tomto směru neshledal.

[18] Kasační soud se naopak plně ztotožňuje se závěry krajského soudu ohledně zjištění, že napadená rozhodnutí stěžovatele jsou v rozporu se skutečnostmi obsaženými v podkladech shromážděných v průběhu správního řízení. Aniž by se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou palestinského původu žalobců, je zřejmé, že stěžovatel vykládal zprávy ohledně situace v zemi jejich původu zjednodušujícím (až účelovým) způsobem a opomněl se vypořádat s informacemi, které ze správního spisu vyplývají. V nynějším řízení není spor o to, zda se žalobce obrátil na jordánské státní orgány s žádostí o pomoc před pronásledováním ze strany skupiny pašeráků, s nimiž žalobce a) v minulosti spolupracoval. Podstatné je, že z podkladů shromážděných v obou řízeních vyplývá (jak správně upozornil krajský soud, viz zejm. podklady citované v bodě 29. napadeného rozsudku), že co se jordánských bezpečnostních složek a spravedlivého procesu týče, zdaleka nefungují bezproblémově. Krajský soud v napadeném rozsudku především připomněl závěry plynoucí ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA ze dne 13. 3. 2019 o dodržování lidských práv v Jordánsku za rok 2018, Zprávu organizace Freedom House – Svoboda ve světě 2019 – Jordánsko z 19. 11. 2019 a Zprávu OAMP – Bezpečnostní a politická situace v zemi (Jordánsko) ze srpna 2019 s tím, že, *„mezi problémy v oblasti lidských práv patřilo mučení páchané příslušníky bezpečnostních složek, včetně nejméně jednoho úmrtí ve vazbě, dále svévolné zatýkání a věznění, porušování práv občanů na soukromí, nepatřičné omezování svobody projevu a tisku, včetně kriminalizace pomluvy, cenzury (...); beztrestnost zůstávala všeobecně rozšířeným jevem. (...) zákon sice zakazuje svévolné zatčení a věznění, avšak vláda ne vždy tyto zákazy dodržovala. Většina osob ve vazbě uvedla, že nemají přístup k advokátovi, státní orgány někdy držely podezřelé v samovazbě po dobu až jednoho týdne, obžalovaným, kteří nezvládali arabštinu, soudy nenabízely adekvátní překladatelské služby (...) policie může podezřelé zadržovat až po dobu 6 měsíců, aniž by vznesla oficiální obvinění, guvernéři mají pravomoc uložit správní vazbu až na dobu jednoho roku; státní orgány ignorují procesní pojistné mechanismy proti svévolnému zatčení a věznění a drží jedince v samovazbě nad rámec zákonných lhůt. Osoby obviněné z trestného činu nemají přístup k advokátovi před soudním procesem, soudy akceptovaly doznání získaná mučením, přičemž mučení a jiné špatné zacházení ve vazbě jsou častým jevem“*. Nejvyšší správní soud nadto upozorňuje i na výslovný závěr plynoucí např. ze shora již zmiňované Zprávy Ministerstva zahraničních věcí USA, z níž

se mimo jiné podává, že *„podle místních a mezinárodních nevládních organizací státní orgány jen zřídkakdy vyšetřovaly nařčení z porušení lidských práv či korupce*“. Stěžovatel se však v napadených rozhodnutích zaměřil spíše na popis institucionálního nastavení a zákonných principů, aniž by se zabýval tím, zdali odpovídají skutečnosti. Pokud tedy otázku toho, zda se žalobci mohou v zemi původu domáhat ochrany ze strany státních orgánů, uzavřel tím, že *„zákon zaručuje právo na spravedlivý a veřejný soudní proces, přičemž soudy se obecně snažily toto právo uplatňovat* [...]“, je tento závěr s rozporu s ostatními skutečnostmi plynoucími z obsahu správního spisu. Krajský soud tedy postupoval správně, pokud napadená rozhodnutí zrušil.

[19] Obdobně nemůže být důvodná ani další kasační námitka stěžovatele, v níž krajskému soudu vytýká, že při posouzení možnosti domáhat se účinné ochrany v zemi původu opomněl možnost podat u jordánských soudů občanskoprávní žalobu týkající se porušení lidských práv. Z tohoto závěru stěžovatel dovozuje, že se žalobci v zemi původu mohou domoci účinné ochrany, avšak ani náznakem jí nevyužily. Nejvyšší správní soud v tomto směru nepřehlédl, že žalobce a) ve správním řízení uvedl, že se s žádostí o pomoc na polici v zemi původu neobrátil proto, že tam „nerad chodí“. Uvedené však nelze bez dalšího chápat tak, že se pouze z vlastní vůle rozhodl nevyužít prostředek ochrany, který měl k dispozici. Tím spíše, pokud zároveň vyjádřil strach, že by mu z pomsty mohly ublížit jiné organizace napojené na pašeráckou skupinu, pokud by je na policii nahlásil. Žalobkyně b) navíc tyto důvody při výslechu vedeném za účelem posouzení její a synovy azylové žádosti doplnila tak, že se žalobci na policii nebo soudy v Jordánsku neobrátili kvůli obavě, že by mohli být osočeni z příslušnosti k teroristické skupině. Na doplňující otázku, proč se domnívali, že by k tomu došlo, žalobkyně b) odpověděla, že *„tak to v* [Jordánsku] *prostě funguje. I naši kamarádi nám říkali, že bylo mnoho případů, kdy se někdo obrátil na policii a pak už se neobjevil.“* Pokud tedy žalobce a) s pašeráckou (případně teroristickou) organizací v minulosti spolupracoval přinejmenším v přípravě převozu ilegálního zboží přes státní hranice, a s přihlédnutím k informacím plynoucím z podkladů shromážděných ve správním řízení o stavu a přístupu jordánských bezpečnostních složek vůči občanům, lze jeho „nevoli“ chodit na policii do určité míry rozumět. Stěžejní nicméně je, zda by případnou žádost o pomoc směřovanou k jordánským státním orgánům anebo občanskoprávní ochranu k jordánským soudům bylo možno považovat za účinnou ochranu ve smyslu požadavků vyslovených Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 24. 1. 2008, čj. 4 Azs 99/2007-93 (č. 1551/2008 Sb. NSS). To však stěžovatel v napadených rozhodnutích (zejména s ohledem na výše popsaný rozpor mezi jejich závěry a obsahem správního spisu) neobjasnil. Přestože se tedy v případě žalobců jedná o jejich pronásledování ze strany soukromých osob, v dalším řízení bude stěžejní posoudit, zdali orgány země jejich původu jsou schopny nebo ochotny žalobcům před takovým pronásledováním nebo případnou vážnou újmou zajistit ochranu, a to s přihlédnutím ke všem skutečnostem, které v průběhu správního řízení vyšly najevo.

[20] V souvislosti s danou kasační námitkou považuje Nejvyšší správní soud nad rámec výše uvedeného za vhodné upozornit též na to, že se nemohl ztotožnit ani se závěrem stěžovatele obsaženým v rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany žalobkyni b) a žalobci c), podle něhož veškeré problémy v zemi původu související s pašeráckou skupinou měl výhradně žalobce a), jehož v odjezdu ze země pouze následovali, neboť k tomu neměli žádné osobní důvody. Přestože žalobkyně b) a žalobce c) svou azylovou žádost odvozovali

od důvodů pronásledování žalobce a) ze strany uvedené pašerácké skupiny, nelze bez bližšího posouzení přehlížet rizika, která jim samotným mohou v této souvislosti hrozit. Samotná existence institutu udělení azylu anebo doplňkové ochrany za účelem sloučení rodiny (§ 13, resp. 14b zákona o azylu) správní orgán nezbavuje povinnosti zabývat se tím, zda u žadatele o mezinárodní ochranu nejsou přímo dány důvody k jejímu udělení, a to i tehdy, pokud se zakládá zejména na námitce pronásledování osoby žijící ve společné domácnosti (v tomto případě manžel, resp. otec). To platí tím spíše, pokud žalobkyně b) a žalobce c) následovali žalobce a) již ve snaze o vnitřní přesídlení v zemi původu a pokud není vyloučené, že by se neúspěšná snaha skupiny pašeráků dostihnout žalobce a) mohla obrátit proti nim, pokud by tak neučinili. Žalobkyně b) navíc v průběhu správního řízení výslovně uvedla, že jim před odchodem ze země skupina pašeráků volala a vyhrožovala, že „*ublíží synovi i jemu* [žalobci a)]“, že by rodina v Jordánsku nemohla ani vycházet a že i kdyby se přestěhovala k rodičům žalobkyně b), pašeráci by to určitě zjistili. Při seznámení se s podklady žalobkyně b) navíc dodala, že jelikož její manžel [žalobce a)] poskytl pašerákům tolik informací, znají i místo pobytu její rodiny v Libanonu, před čtyřmi měsíci se po nich nějací lidé ptali sousedů, resp. známých jejího otce, a že ona i žalobce a) mají větší strach o svého nezletilého syna nežli o sebe. S těmito skutečnostmi se stěžovatel nijak nevypořádal, ani nepřihlédl k tomu, že žalobci označovali skupinu pašeráků za „islámskou teroristickou organizaci“ (s čímž případně může souviset zvýšená hrozba újmy pro žalobce). Pokud nyní namítá, že břemeno tvrzení nese sám žadatel o udělení mezinárodní ochrany, je třeba jej upozornit, že je na něm, aby žadateli při vedení pohovoru kladl vhodné otázky, přičemž břemeno důkazní je mezi stěžovatele a žadatele rozložené (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, čj. 5 Azs 66/2008-70). V průběhu správního řízení v nyní projednávané věci vyvstaly otázky, které stěžovatel dále nereflektoval, nepokusil se je podpořit či vyvrátit dokazováním a nijak se s nimi nevypořádal. Tato kasační námitka tedy nemůže být důvodná.

[21] Poslední kasační námitka se vztahuje k otázce možnosti vnitřního přesídlení v zemi původu žalobců. Stěžovatel v napadených rozhodnutích i nyní v kasační stížnosti uvedl, že žalobci takovou možnost měli, což plyne i ze skutečnosti, že se mohli přestěhovat do „chatky“ u Mrtvého moře, kde je skupina pašeráků nenašla. Krajský soud se s tímto závěrem neztotožnil a vypořádání dané otázky označil za zcela nedostatečné. Za využití institutu vnitřního přesídlení nelze podle krajského soudu považovat skutečnost, že žalobci dočasně a nouzově vyřešili svou situaci tím, že v uvedené chatce pobývali.

[22] Z výše již citovaného rozsudku zdejšího soudu čj. 4 Azs 99/2007-93, plyne, že při posuzování možnosti vnitřní ochrany spočívající v přesídlení na jiné místo v zemi původu je správní orgán povinen zhodnotit především reálnost (faktickou i právní), přiměřenost, rozumnost a smysluplnost tohoto řešení. Aniž by se Nejvyšší správní soud zabýval v řízení sporným výkladem pojmu „chatka“ z toho hlediska, zda značí dočasnost zvoleného řešení, považuje za rozhodné následující skutečnosti. Skupina pašeráků žalobce nejprve hledala na jejich adrese ve městě Al Zara'a, kde žalobkyni b) předali výhružku, že pokud se žalobce a) nedostaví do mešity dobrovolně, odvedou jej násilím. Tuto situaci se žalobci nejprve pokusili ze strachu řešit přesunem do domu kamaráda žalobce a) nacházejícího se ve městě Al Salt vzdáleného 1,5 až dvě hodiny jízdy autem od jejich původního bydliště, nicméně se zde po nich cizí lidé – podle žalobců právě pašeráci – poptávali. Žalobci se domnívají, že na základě GPS lokace anebo používání aplikace Facebook. Žalobci poté zrušili své účty na uvedené sociální síti a kamarád, u něhož po dobu dvou týdnů přebývali, je okamžitě

převezl právě do „chatky“ u Mrtvého moře nacházející se v hospodářském objektu, asi hodinu jízdy autem od města Al Salt. V této oblasti je nikdo neznal a neměli tam žádné problémy, žili tam zhruba po dobu pěti týdnů, než vycestovali na turistické vízum do ČR. K rozhodnutí zemi původu opustit dospěli žalobci podle výpovědi poté, kdy se přestěhovali k Mrtvému moři. Po dobu pobytu absolvoval žalobce a) dvě cesty do Ammánu a zpět kvůli vyřízení víza, vezl jej řidič, který na hospodářskou usedlost přivážel dělníky. Po dobu pobytu ve městě Al Salt žalobci a) opakovaně volal šejk a další neznámá čísla, chodily mu zprávy od členů pašerácké skupiny, kteří mu psali, že ať pojede kamkoliv, chytí jej. Žalobkyně b) zároveň v průběhu správního řízení vypověděla, že se po nich cizí lidé poptávali známých jejího otce v Libanonu. Na základě uvedeného lze uzavřít, že pokud stěžovatel posuzoval možnost vyřešit problémy žalobců přesídlením v rámci Jordánska pouze na základě toho, že je po dobu pětitýdenního pobytu v chatce u Mrtvého moře skupina pašeráků nenašla, jsou jeho závěry s ohledem na ostatní skutečnosti, které ve správním řízení zazněly, zcela nedostatečné. Není tedy podstatné, zda žalobci pobytem v hospodářském objektu řešili svou situaci pouze dočasně, anebo trvale. Rozhodující je, že stěžovatel se zcela opomněl vypořádat s tím, zda je v případě žalobců možnost vnitřního přesídlení v Jordánsku skutečně efektivní, a to s ohledem na jimi tvrzenou snahu pašeráků je dohledat na různých místech jejich možného pobytu. Nejvyšší správní soud tedy souhlasí se závěrem krajského soudu, že v tomto směru jsou závěry stěžovatele zcela nedostatečné. Nic na tom nemění skutečnost, že žalobce a) ve správním řízení vypověděl, že mu ve vnitřním přesídlení v zemi nic nebrání, jen se bojí pašeráků. Vnitřní přesídlení totiž nesmí být pouze fakticky možné, ale zároveň účinné. Stejně tak není při posouzení nyní projednávané věci určující ani to, že žalobcům nebylo ze strany jordánských orgánů bráněno ve vycestování ze země, neboť těžiště jejich důvodů, pro něž o udělení mezinárodní ochrany žádají, leží jinde.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Přestože tedy Nejvyšší správní soud shledal některé uplatněné kasační námitky důvodnými a v tomto směru také korigoval závěry krajského soudu plynoucí z napadeného rozsudku, další důvody, pro které krajský soud rozhodnutí žalovaného zrušil, v plné míře obstojí. Na základě výše uvedeného proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[24] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl ve věci úspěšný, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalobcům žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly, proto jim soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

[25] Usneseními krajského soudu ze dne 2. 3. 2020, čj. 62 Az 3/2020-19 a čj. 62 Az 4/2020-21 byla žalobcům ustanovena zástupkyně Mgr. Beata Kaczynská, advokátka (její ustanovení se podle § 35 odst. 10 s. ř. s. vztahuje i na řízení o kasační stížnosti). Ta sice v reakci na zaslanou kasační stížnost doručila zdejšímu soudu své vyjádření, nicméně toto stručné podání bylo formulováno zcela obecně bez jakéhokoliv zohlednění konkrétní podoby kasační stížnosti či reakce na stěžovatelem uplatněné argumenty. Obdobné vyjádření by (se změnou označení účastníků a věci) fakticky bylo uplatnitelné v jakémkoliv kasačním řízení a podle zdejšího soudu je tedy nelze považovat za úkon ve smyslu advokátního tarifu, za který by ustanovené zástupkyni náležela

odměna. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že se ustanovené zástupkyni nepřiznává odměna za zastupování žalobců a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 18. února 2021

Milan Podhrázký
předseda senátu